

Mr Slobodan N. Ilijić,

član Predsedništva Udruženja pravnika Srbije

PRIKAZ SAVETOVANJA

DEVETO SAVETOVANJE UDRUŽENJA PRAVNIKA REPUBLIKE SRPSKE IZ UGLA OSIGURANJA

1. Udruženje pravnika Republike Srpske organizovalo je deveto redovno savetovanje „Oktobarski pravnički dani“ u Banjaluci 12. i 13. oktobra 2012. godine. Suorganizatori su bili Advokatska komora RS, Notarska komora RS i Centar za edukaciju sudija i tužilaca RS. Generalni pokrovitelj savetovanja bila je Vlada Republike Srpske, a medijski pokrovitelj Radio-televizija Republike Srpske.

Kao i ranijih godina, opšta tema savetovanja bila je „Izgradnja i funkcionisanje pravnog sistema“. Savetovanje je održano na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjaluci. Zapažena uvodna izlaganja na svečanom otvaranju savetovanja imali su akademik prof. dr Rajko Kuzmanović, predsednik Udruženja pravnika Republike Srpske, i akademik prof. dr Slobodan Perović, predsednik Saveza udruženja pravnika Srbije i Republike Srpske. Takođe, pre prelaska na rad po katedrama, učesnike savetovanja pozdravili su prof. dr Vitomir Popović i prof. dr Mile Dimčić, oba sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, kao i druge javne ličnosti sa Pravnog fakulteta Univerziteta Istočno Sarajevo i iz Republike Srpske. Rad savetovanja odvijao se u četiri katedre: (1) za državnu pravnu, upravnu i radnu pravnu oblast; (2) za građansko pravnu oblast; (3) za privredno pravnu i međunarodno pravnu oblast; (4) za krivično pravnu oblast. Referati raspoređeni u sve četiri katedre odštampani su u časopisu za pravnu teoriju i praksu *Pravna riječ*, stručnom glasilu ovog udruženja. Referate iz materije osiguranja organizator je rasporedio u građansko pravnu oblast i u privredno-

pravnu oblast. Težište ovog prikaza je na referatima iz oblasti prava osiguranja, ali je zaposlenom u osiguravajućoj delatnosti u Srbiji potrebno ukazati i na još neke interesantne referate.

2. U osnovne referate građanskopravne oblasti organizator je svrstao tri referata. Prvo mesto pripalo je predsedniku Saveza udruženja pravnika Srbije i Republike Srpske **prof. dr Slobodanu Peroviću**, koji je obradio temu „Ugovorna odgovornost i moralna dužnost“, sa težištem na analitičkom i sintetičkom sagledavanju tri pojma: pravičnost, savesnost i poštenje, dobri običaji. Ova tri fundamentalna pojma ugovorne odgovornosti imaju veliku važnost i u pravu osiguranja, s obzirom na to da ih je normativno izrazio i važeći zakon o osiguranju Srbije. Drugi osnovni referat potekao je iz pera **prof. dr Duška Medića**, a razmatrano je jedno od osnovnih načela založnog prava – „Akcesornost založnog prava u Republici Srpskoj“. Pravo osiguranja bilo je zastupljeno u trećem osnovnom referatu građanskopravne katedre. Autor je **doc. Darko Radić** sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, koji je podneo referat pod naslovom „Razvoj građanskog prava u Bosni i Hercegovini“. Autor je, pored ostalog, sastavio vrlo precizan popis svih važećih zakona u delatnosti osiguranja koji su doneti u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Taj popis pravnih izvora dragocen je za pravničku struku izvan Republike Srpske.

2.1. U broju 32/2012 časopisa *Pravna riječ* na početku odštampanih referata iz građanskopravne oblasti čelno mesto dato je referatima iz stvarnog prava. Iz te materije za čitaoca u Srbiji mogla bi da budu interesantna dva referata o stvarnopravnom aspektu imisije u životnoj sredini. Mada se ni u jednom od ova dva referata odnos između stvarnopravnog instituta imisije u životnoj sredini i prava osiguranja izričito ne pominje, valja se podsetiti da je u Republici Srbiji zakonom uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti velikih zagađivača za zagađivanje životne sredine, što uključuje i stvarnopravni institut imisije. Na temu „Imisije u građanskom pravu“ prvi referat podneo je **prof. dr Ilija Babić** sa Fakulteta za evropske pravno-političke studije u Novom Sadu Univerziteta „Singidunum“, a drugi, na temu „Imisije i građanskopravna zaštita“, podneo je **prof. dr Miroslav Lazić** sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu.

2.2. U zborniku radova posle stvarnopravne materije odštampani su referati iz materije obligacionog prava, a počasno mesto pripalo je jednoj aktuelnoj temi u odštetnom pravu Srbije. Ta tema je bila „Pravo pravnih lica na naknadu nematerijalne štete“ autora **prof. dr Zdravka Petrovića** sa Univerziteta „Sigmund Frojd“ u Beču. Pošto je u referatu ukazano na tri uporedna za-

konodavstva koja su predvidela mogućnost da se prizna pravo pravnih lica na naknadu nematerijalne štete, usled povrede ugleda tog lica, autor je podvukao da u Zakonu o obligacionim odnosima Republike Srbije nisu predviđene odredbe koje omogućavaju pravnom licu da ostvari pravo na naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda tog lica. Zaključeno je da je Prednacrt građanskog zakonika stao na stanovište suprotno važećem ZOO, i to time što je predvideo da se pravnom licu prizna pravo na naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda ili drugih vrednosti.

2.3. Referati iz materije osiguranja činili su gotovo polovinu svih referata iz obligacionog prava. Prvo mesto je pripalo **prof. dr Vladimiru Čoloviću**, naučnom savetniku Instituta za uporedno pravo iz Beograda, sa referatom „Primena pravila imovinskog osiguranja na osiguranje od posledica nesrećnog slučaja”. Predmet referata je analiza specifičnosti osiguranja od nesrećnog slučaja. To osiguranje spada u osiguranja lica, ali ako nastupi osiguravajući slučaj, kao jedna od specifičnosti javlja se kumulacija prava na naknadu štete i sume osiguranja. Drugim rečima, osiguravač je dužan da isplati naknadu štete u vidu troškova lečenja i izgubljene dobiti, ali i sumu osiguranja kao kod svakog osiguranja lica. Autor je ukazao i da je u osiguranju imovine isplata naknade štete dozvoljena, a da je u osiguranju lica isplata naknade štete nedozvoljena, osim u konkretnom slučaju. Posle toga, pažnja u referatu poklonjena je izlaganju o obaveznom osiguranju putnika od posledica nesrećnog slučaja u javnom saobraćaju i specifičnostima tog oblika obaveznog osiguranja u saobraćaju.

2.4. „Pravni odnosi u osiguranju od odgovornosti s osvrtom na pravnu prirodu građanske odgovornosti osiguravača” činili su predmet referata **doc. dr Slobodana Stanišića**, advokata iz Banjaluke i docenta na Fakultetu pravnih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron” u Banjaluci. Posle kratkog ali iscrpnog istorijskopravnog pogleda na osiguranje od odgovornosti tokom druge Jugoslavije, autor je analizirao važeće odredbe Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostala obavezna osiguranja od odgovornosti (*Službeni glasnik Republike Srpske*, br. 102/2009 – prečišćeni tekst) i reperkusije tih odredaba na različite pravne institute osiguranja od auto-odgovornosti. Takođe, prikazani su pravni odnosi zasnovani na zakonskoj obavezi zaključenja ugovora o obaveznom osiguranju od auto-odgovornosti. Za čitaoca iz Srbije interesantno je da je autor pod pojam osiguravača u Republici Srpskoj podveo pojedine osiguravače, zatim još dva odvojena zaštitna fonda, jedan za Republiku Srpsku i drugi za Federaciju BiH, a na kraju i Biro zelene karte BiH. Težište referata je au-

torovo shvatanje pravne prirode obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti. Naime, autor smatra da se kod obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti radi o odgovornosti osiguravača za štetu, ili da se radi o posebnom slučaju odgovornosti osiguravača za drugog. Autor se ne slaže s pravnim teoretičarima u nas koji smatraju da se kod obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti radi o „preuzimanju posledica građanske odgovornosti osiguranika“.

2.5. Referat dva doktoranta – **mr Belme Bajrić**, višeg asistenta Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću, i **mr Ramize Hamulić**, šefa Poreske ispostave u Velikoj Kladuši, obe iz Federacije BiH – poneo je naslov „Premija ili doprinos u osiguranju“. Referat obuhvata četiri odeljka i zaključne napomene. Prvi odeljak tiče se pojma i značaja premije u osiguranju, u drugom odeljku prikazana je obaveza i način plaćanja premije, a u trećem se interpretira odnos između premije i rizika vezano sa sumom osiguranja. Četvrti i najkraći odeljak ima za predmet premiju u smislu tehnike osiguranja i način njenog izračunavanja. U zaključnim napomenama referenti su istakli da je premija osiguranja novčani ekvivalent procenjenom riziku, da je sastavni deo svakog ugovora o osiguranju, kao i da postoje uzročno-posledične veze – s jedne strane između premije i rizika u poslovima osiguranja, a s druge strane između premije i sume osiguranja. Najzad, referenti su podvukli da je premija krajnji cilj svakog osiguravača.

2.6. Među referatima iz građanskoprocesne materije na „Oktobarskim pravničkim danima“ jedan je pobudio veliku pažnju stručne javnosti. Reč je o referatu „Privatizacija sudske funkcije u postupku izvršenja“, čiji je autor **prof. dr Gordana Stanković** sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu. U referatu je obrađen poseban postupak izvršenja za namirenje potraživanja po osnovu komunalnih usluga u kome, umesto suda, privatni izvršitelj vrši sudsku funkciju i određuje izvršenje, a sve to prema Zakonu o izvršenju i obezbeđenju Republike Srbije iz 2011. godine. U referatu su analizirana neka nova zakonska rešenja i ukazano je da ona nisu u skladu sa Ustavom Republike Srbije i sa ratifikovanom Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Iako se ne pominje osiguranje, za zaposlene u osiguranju ovaj referat je interesantan. Prvo, stoga što je navedenim zakonom iz 2011. godine uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti privatnih izvršitelja. I drugo, autor referata navela je da su Slovenija i Hrvatska ranije, pre Srbije, donele zakone iz iste materije, licencirale privatne izvršitelje i predvidele njihovo obavezno osiguranje od odgovornosti, a zatim te zakone prestale da primenjuju, kao i da je Advokatska komora Crne Gore podnela inicijativu za ocenu ustavnosti njihovog zakona iz ove materije.

3. Među referatima raspoređenim u privrednopravnu oblast i publikovanim u zborniku radova, samo dva referata obrađivala su teme iz prava osiguranja, ali je određen broj referata obuhvaćen u ovom prikazu jer je interesantan, ili je mogao da bude interesantan za čitaoca zaposlenog u osiguranju.

3.1. Nedeljko Miljević, sudija Okružnog privrednog suda u Banjaluci, pripremio je referat na osnovu Zakona o stečajnom postupku Republike Srbije (*Službeni glasnik RS*, br. 26/2010 – prečišćen tekst) i Zakona o stečajnom postupku Federacije BiH (*Službene novine Federacije BiH*, br. 20/2003). Tema referata je „Stečajni upravnik – centralni organ stečajnog postupka“. Prikazani su najpre organi stečajnog postupka, uloga stečajnog upravnika, faza imenovanja stečajnog upravnika, a zatim pogled na stečajnog upravnika kao menadžera i njegov odnos s javnošću, kao i odgovornost stečajnog upravnika, a u posebnom poglavlju razmatra se samo osiguranje stečajnog upravnika. U poglavlju o osiguranju autor konstatuje da je zakonom uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti stečajnog upravnika, ali da visinu osigurane sume određuje stečajni sudija, te da je to slaba tačka ovog zakonskog rešenja. On prigovara zakonodavcu da u zakonu nisu predviđeni opravdani slučajevi u kojima stečajni sudija može da oslobodi stečajnog upravnika obaveze da zaključi ugovor o obaveznom osiguranju od odgovornosti. U drugom delu referata analiziraju se kvaliteti potrebni za kandidata za stečajnog upravnika, zatim program stručnog ispita i podzakonski opšti akt o polaganju stručnog ispita za stečajnog upravnika. Na kraju tog dela referata autor izlaže iskustva iz prakse, razume se, iz ugla stečajnog sudije, ocenjujući da je tek 30 odsto stečajnih upravnika sposobno da vodi složene stečajne postupke. U zaključku, autor se zalaže za strožu kontrolu rada stečajnih upravnika, pogotovu kontrolu materijalno-finansijskog poslovanja stečajnog dužnika.

3.2. Među referatima iz privrednopravne oblasti još jedan je tretirao temu iz materije osiguranja, a tema je glasila „Obavezno osiguranje stečajnih upravnika u Republici Srbiji“. Autor je **mr Slobodan Ilijić**, član Predsedništva Udruženja pravnika Srbije. Referent je najpre prikazao zakonske elemente obaveznog osiguranja stečajnog upravnika fizičkog lica po Stečajnom zakonu Srbije, koji je godinu dana u primeni – a zatim je ukazao i na stečajne upravnike poverenike Agencije za privatizaciju i Agencije za osiguranje depozita, koji nisu dužni da se obavezno osiguraju od odgovornosti dok vrše funkcije stečajnog upravnika poverenika tih agencija u konkretnom stečajnom postupku, iako u stečajnom postupku imaju ista procesna prava i obaveze kao i stečajni upravnici

koji su fizička lica. U referatu se komentarišu pojedini zakonski elementi oblika obaveznog osiguranja od odgovornosti stečajnog upravnika fizičkog lica, a u zaključku je konstatovano da je Stečajni zakon relativno svestrano i sveobuhvatno regulisao taj oblik obaveznog osiguranja. Autor se u zaključku založio da se uvede obavezno osiguranje od odgovornosti i za stečajne upravnike poverenike kako Agencije za privatizaciju tako i Agencije za osiguranje depozita.

3.3. Važeći zakon o osiguranju Republike Srbije nije usklađivan ni sa Zakonom o privrednim društvima iz 2004. godine ni sa najnovijim zakonom o privrednim društvima iz 2011. godine. Šta je u Zakonu o privrednim društvima iz 2011. godine aktuelno i važno uopšte, pa i za delatnost osiguranja, osvetlio je **prof. dr Mirko Vasiljević**, dekan Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, u referatu pod naslovom „Kritički pogled na Zakon o privrednim društvima (2011)“.

3.4. Posebnim zakonima (o reviziji i računovodstvu, o advokaturi, o osiguranju i u tom okviru o posrednicima, o notarima i dr.) uvedeno je obavezno osiguranje od odgovornosti za niz privrednih društava slobodnih profesija. O tim privrednim društvima referat je napisala **prof. dr Dragana Knežević Popović** sa Pravnog fakulteta Univerziteta „Union“ u Beogradu, pod naslovom „Privredna društva slobodnih profesija – specifičnosti, prednosti, mane i perspektive“. U referatu se ne pominje delatnost osiguranja kod nas i u svetu, ali je tekst pisan jasnim jezikom i zaposlenom u osiguranju daje reljefnu sliku jedne specifične vrste privrednih društava, s tim što je za neke od njih kod nas predviđeno uvođenje obaveznog osiguranja od odgovornosti.

3.5. U Zakonu o osiguranju pominje se pojam povezanih lica, ali sam pojam u tom zakonu nije definisan. O tom pojmu iz ugla privrednog prava i prava konkurencije referat je napisala **prof. dr Dijana Marković Bajalović** sa Pravnog fakulteta Univerziteta Istočno Sarajevo, pod naslovom „Povezana društva u pravu privrednih društava i pravu konkurencije“.

4. U dnevni red na devetom savetovanju Udruženja pravnika Republike Srpske bilo je uvršćeno 136 referata iz svih republika bivše Jugoslavije, koji su publikovani u stručnom časopisu *Pravna riječ* tog udruženja. Organizator je obezbedio sve potrebne uslove za uspeh savetovanja, uključujući ustavno pravo svakog pojedinog autora referata da koristi svoje pismo u tekstu publikovanog referata, tako da je u referatima bilo zastupljeno i ćirilčno i latinično pismo. Uspehu savetovanja, a naročito opštoj atmosferi prema kolegama izvan Republike Srpske, mnogo su doprineli angažovani studenti i predavači Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci.